

БОГОВІЩА

ЖОВТЕНЬ 2009 року, число 10 (48)

Богачик Олена

Бажанівська осінь

Цього року осінь в «Софіївці» особлива.

Листя тихо заплітається у траву, здіблює сонну тишу і раз по раз підноситься навкруги, ніби віддав останні сили і знову спускається додолу. Небеса пірнають у золото-ніжний оксамит листопаду і примружуються від дощових краплин, що підхоплюють вітер і спускає на землю. Зачарований ставок замріяно дивиться на небо і спостерігає, як прокидається світанок на «Острові Любові».

Президія конференції

Виступ Ю. В. Мельник, заступника директора ЗОШ №11 імені Бажана

Спокій осіннього присмерку відмовляється змагатися з вітром, він хоче погратися з листям, що загортається у траві. Птахи наполегливо гелгочуть, коли прикинеться все навкруги і заіскриться червоним маревом небосхил і багрянцем зашехотиться повітря. Саме такої осені народився Микола Платонович Бажан. Адже у цій прекрасній таємниці Софіївського парку колись юним хлопцем гуляли ноги письменника, мріяв про щось прекрасне. І велике, оскільки така краса не могла не зачепити творчу і срібно-сонячну душу Миколи Платоновича.

Біля трибуни Сергій ГАЛЬЧЕНКО

Така ж осінь завітала і до нашого Уманського державного педагогічного університету. Саме тут 15 жовтня 2009 року проводились «Бажанівські читання». На цей захід зібрались усі ті, хто не байдужий до творчості нашого генія, усі ті, що просто цінують поезію, яка так і дихає солодом душі, і присмерком осінньої теми. Окрім викладачів, студентів на свято завітали до нас знайомі гості — відомий письменник, член спілки письменників України Петро Перебийніс. З його уст були почуті досить-таки цікаві сторінки з життя Миколи Платоновича, які можливо і не знайдеш ні в одному підручнику.

Продовжили свято декламуванням віршів, які ніби заглибились у той життєтворчий потік, який струмував і пульсував у кожному з нас, настільки справжнім були наші читці.

З-поміж усіх яскраво виділилась Чухрій Ліля, яка декламувала поезію «Криниця Леонтовича».

Як на мене, то це подія настільки гармонійно поєдналось з цією особистістю, що в людей склалось враження ніби вона і ця поезія одне ціле. Голос дзвінко виплескував слова, що вже пройшли випробування часом, але не втратили своєї краси і цінності. Особливу подяку за організацію цього заходу хочеться висловити факультету української філології та Павленко Марині Степанівній, яка завжди поселяє в наших душах світло прекрасного, чистого і світлого. Наше ж завдання, щоб це світло, це прекрасне проросло в наших душах, а не пройшло повз.

Осінь і осіння тиша дарує солодкий присмак небокраю, тріпоче в душі любов'ю і зажурую. Нехай це любов затріпоче і замережиться і у вашій душі, бо ця осінь особлива, це «Бажанова осінь».

*З мікрофоном
Петро ПЕРЕБИЙНІС*

Марина ПАВЛЕНКО

ВЕЧІР АВТОРСЬКОЇ ПІСНІ ТА ПОЕЗІЇ

22 вересня 2009 року університетське літоб'єднання імені Миколи Бажана уперше провело творчу акцію, спільну з Уманським Літературним клубом. Сцена актового залу цього разу була всуціль «озброєна» яскравими софітами, мульті-медійним екраном та різноманітною звуковою апаратурою: серед гостей-бо — чимало співаків-бардів.

Ведучі — керівник літоб'єднання Марина Павленко та головна натхненниця літклубу, колишня випускниця УДПУ й дипломантка міжнародного конкурсу «Гранослов» Софія Кривовська — по черзі оголошували виступи учасників. В першому «блочі» звучали авторські пісні Юлії Кучерявої, перемежовані поезіями першокурсників (учасників літоб'єднання, які вперше пробують себе в художньому слові) Марії Краєвої, Наталі Семенюк, Лесі Слободяник та інших. Цікаво, що деякі студентки вибрали для декламування не власні вірші, а тексти класиків: «Так ніхто не кохав...» Володимира Сосюри натхненно виконала Аня Чередник, а любовну лірику Раїси Троянker — Марина Здержко. Тоді як Таня Ведула зворушливо продекламувала вірш своєї сестри.

*Залу сповнюють
теплі й світлі пісні Сергія Цюрка*

Звучать авторські пісні Юлії Кучерявої

Після загадкових поезій-медитацій «літклубівки» Лідії Подолінної лунали твори «старших» учасників літоб'єднання: Олени Богачик (вона заспівала присутнім і власну пісню), Андрія Литвина, Дар'ї Дяченко, Ярослава Крицького й Ані Сокотнюк. Виступ викладача кафедри української літератури й українознавства, члена Національної спілки письменників Петра Поліщука завершив «університетський блок». Далі аудиторією заволодів поет і бард (теж колишній випускник УДПУ) Володимир Торчинський. Вдалою противагою деякій агресивності та холоднуватій зверхності текстів Володимира (мабуть, так і належить поводитись справжній «зірці») стали теплі й світлі пісні Сергія Цюрка. Виступи ж Софії Кривовської з сином та Ірини Жулай остаточно підтвердили й переконали: справжня поезія — вічна. І — цікава всім. Думається, присутні на вечорі телебачення й представники Уманського відділу культури допоможуть донести це й тим, хто з якихось причин не зміг потрапити на Свято.

**Поет і бард
Володимир
Торчинський**

3

Сьогодні

Дмитро ДРОЗДОВСЬКИЙ, перекладач, літературний критик, студент Національного університету «Києво-Могилянська академія», редактор відділу критики журналу світової літератури «Всесвіт».

Богдана-Ігоря Антонича

Видання «Три перстені», яке тільки-но побачило світ, має всі шанси стати книжкою року, зчинивши у просторі літератури справжній філологічний бум. І справді, в некрайшій рік для української літератури, коли Форум видавців у Львові «розродився» лише двома потужними книжками («Москалиця» М.Матіос та переклад «Гамлета», що його зробив Юрій Андрухович для «А-Ба-Ба-Г а-Ла-Ма-Ги»), так більше нічим і не зміг похвалитися. Натомість через місяць після Форуму саме у Львові з'являється праця, яка має всі шанси стати перлиною якщо не цьогорічного Форуму, то принаймні прийдешнього. Це видання здійснило якісний стрибок в індустрії книговидавництва в Україні, адже дизайнерське рішення книжки вражає своєю креативністю, а по-нашому — ошатністю, витонченістю. Це унікальне «білінгвальне» видання, адже, з одного боку, в перевиданні «Трьох перстенів» подано вірші в сучасному наборі, а поряд — репринт, на якому — почерк самого Антонича, його написання, його Дух; літери, осяяні світлом Карпат, що справляють дивовижний ефект на читача. В епоху «ксероксу» та електронної книжки Україна ствердила, що в боротьбі між цифрою та буквою не все ще втрачено, — книжка може претендувати на зразковість і естетичну довершеність.

Тим більше, коли йдеться про Антонича.

Ми не одразу відкрили для себе «поганина» і «дівка», який створив такий художній простір, що вивів українську модерністську поезію на європейський рівень, а може, й на світовий, адже утворив модерністську тенденцію до поетики міфу.

Міф (освіт) Антонича — це дивовижний духовно-естетичний простір, і його нині потрібно поновому перечитати. На жаль, Антонич, пролетівши метеором і залишивши згадку про себе як про юнака, який побачив істину, не здохнув на таке прочитання, як, скажімо, юний Рембо (пророк, покидьок, католик, езотерик...), Лотреамон (його перевідкрив ХХ століття і, зокрема, сюрреалісти Сандрар і Бретон)... Антонич тільки заявив про себе, але його поетичний світ — унікальне поєднання міфу та уяви. Кожен поетичний текст, безперечно, — інтенційований акт, що ґрунтується не на реальності, а на фантазуванні, маренні. Про це писали представники феноменологічної школи, яку доречно згадати, адже дуже близьким у часі початку ХХ сторіччя і просторі Львова був до Антонича Роман Інгарден, засновник феноменологічної школи, який також ходив коридорами Львівського університету.

Ц. Тодоров у своїй студії задавався питанням:

що ж таке література (чи лише уява?), адже й міф

— також уява? В Антонича художня уява майстра поєдналася з

уявою поганина, з віровченням християнина в його не догматичному, але сутнісному вимірі. «Три перстені» мають цю символічну християнську основу, адже один із перстенів цієї книжки — Перстень Пісні. Про що йдеться? Насамперед про те, що ця пісня — хвала Богів за щедротні дари, як робив свого часу цар Давид. Пісня — це недискурсивна форма відтворення власного внутрішнього світу, це не лише мова, а й позамовне буття, стан неусвідомленої рефлексії, що базується на вірі. Віра в Антонича має особливу природу: це і віра Шопенгауера, і віра поганина, який бачить цей світ як нерозривну циклічну єдність. Саме тому, маючи в скарбниці української літератури такий діамант, як Антонич, важливо сьогодні повернутися до його перепрочитання. Після Ночі — також містить глибоке внутрішнє значення (згадаймо про «поетику ночі» в німецьких романтиків, зокрема — в Новалиса).

«Три перстені», з одного боку, підводять до цього, адже це найкраща, найдовершеніша в естетичному плані книжка поета (про що писав і Є. Маланюк, і що зазначає у глибокій і цікавій передмові професор М. Ільницький). Тим більше, це ошатне видання, яке в нас так неочікувано і довгоочікувано з'явилося, містить копії сторінок, на яких вірші на аркушах паперу виводив сам Богдан Ігор Антонич. Зазначу, що ім'я поета в книжці пишеться саме у такому варіанті: так позначав себе на письмі сам Антонич. Стиль написання важливий для розуміння художнього мислення Антонича. Сьогодні розроблено навіть теорії, які можуть за почерком встановити сутність людини. Безперечно, для літератури це нічого не дає, але дає для масового сприйняття постаті Антонича як людини-творця. Людина не-філологічна не буде дошукуватися тонкощів теорії естетики, але захоче відкрити для себе неординарність поета. І ця книжка дає всі ключі для такого відкриття.

Художнє оформлення видання постає як комплементар до книжки, воно повниться духом географічного світу Антонича, і це дає читачеві ключі. Для Антонича простір Лемківщини, простір Львова,

простір Карпат мав неабияке значення. Антонич не є українським поетом (варто згадати про ті труднощі, з якими йому доводилось попервах писати українською), але він є поетом українського духу, який зробив його загальнонаціональним. Для Антонича земля — метафізичний простір, із якого народжується людина і в який вона повертається. Часом у поетичній лабораторії людина наближається до рослини, адже, за Антоничем, саме рослина залишається на все життя найвірнішою своєю місцю народження. Незнищенність — можливо, цей концепт варто тлумачити в тому аспекті, що для Б. І. Антонича світ — колообіг енергії, речовин; Всесвіт, який не розвивається лінійно, але для якого в центрі руху — коло, що є, водночас, безмежним. Світ Антонича незнищений, позаяк усе в ньому перетікає з однієї речі в іншу, це архаїчний світ, у якому немає протиставлення між людиною як суб'єктом та світом як об'єктом. Існує магічне коло, нерозривне коло, в якому існує світ — тваринний, рослинний, людський. Заколка поетичного світу Антонича в тому, що на рівні онтології писемна поет витворив простір міфу, а це є початком у цивілізаційному осяганні дійсності і себе в цій дійсності. Про це влучно пише в передмові Микола Ільницький. Неабияку увагу він приділяє дитинству Антонича, вказуючи на ті образи світу мрій та ілюзій, які залишилися з поетом на все життя, далі лише виявивши себе через модуляції, хоч сутнісних змін тих образів Антонича не було (його центральні образи — веретено, що заміщує сокиру).

Подібне прочитання нагадує, як у ХХ столітті працював французький критик і теоретик Жан-Поль Вебер: він започаткував тематичну критику, що має вишукувати ці фундаментальні для художнього світу образи, котрі мають коріння в авторському «Я». І йдеться не стільки про лібдо, про травми дитинства, скільки про природу людського мислення і створення реальності у свідомості.

М. Ільницький згадує в передмові статтю «Міфосвіт Антонича» Марини Новикової, що свого часу, надрукована в «Сучасності», здійснила переворот у сприйнятті «дівка». Здається, так, як написала дослідниця, більше про Антонича не вдалося нікому сказати, адже йшлося про надзвичайне проникнення в матерію письма, а теоретичні схеми, достосовані до поезії, виникають не як зовнішній ангажемент, а як внутрішня ентелехія. Міфосвіт Антонича — глибина художнього осягання, що містить фундаментальні закони буття, що відкриває істину не в її дискурсивному позначенні (що неможливо апріорно), але релевантно до існування реальності, в якій існує істина. Якщо чесно, то саме цієї «міфосвітності», «міфосвітття», одне слово — міфопоетики мені в цій книжці не вистає.

Сама метафорика трьох перстенів має глибоке символістське значення. Але у випадку з Антоничем

треба добре розібратися, з яким саме символом маємо справу? Адже символістська поезія, що виникла в ХІХ сторіччі, насправді — явище давнє, закорінене у просторі середньовіччя, якщо пригадати символи-образи цієї доби, які розгортаються при катафатичному або апофатичному змалюванні. Чи, все ж таки, перед нами символ у розумінні Малларме? А може, йдеться про образ у тому значенні, яке в нього вкладав Езра Павнд (поєднання емоційного та інтелектуального в одномоментному акті осягнення)? Мені здавалося, що ця книжка у післяслов'ї має містити нове прочитання Антонича, принаймні — мусить подати код до прочитання, який якщо не розгорнувся б уповні, то заклав підвалини для пошуку. На жаль, ця книжка не має належного нового теоретичного осмислення великого «дівка», гіганта серед гігантів у світі праслов'янського язичництва.

Не могу не згадати свого часу видання Антонича, до якого писав передмову Дмитро Павличко (1967 р.). Звичайно, з позиції сьогоднішня можна закидати «ангажованість» деяких фрагментів, але такого прочитання Антонича, в якому думка інтерпретатора б органічно виростала з матерії поезії, з філософії поезії, ще не було. Прочитання, яке здійснив Дмитро Павличко, вражає когерентністю та адекватністю. Шлося про утвердження нового Антонича. Хотілося б, щоб незабаром Антонич заграв усіма барвами, а для цього важливо оновити саму здатність осмислити Антонича інакше, ніж ми звикли. Скажімо, в цього поета сама тільки числова символіка може стати предметом окремого дослідження. Важливо вказати й на важливі магістри творення пост-Антонича. Але, власне, ні про якого пост-Антонича не йдеться, це лише понятійна еквілібристика, насправді ж Антонич — величезний простір значень, який неможливо вичерпати в жодну культурно-історичну епоху.

Д. Павличко зазначав: «... у «Трьох перстнях» Антонич нагадує народних різьбярів, що обличчя розп'ятого Христа творили

подлуг свого обличчя або частіше на взір обличчя того жебрака, що завжди тинявся попід лемківською церквою». В Антонича народження Христа у віршах «Різдво» і «Коляда», що належать «Трьом перстням», змальовано не як здогад царя Ірода, а як подію поетичної реальності. І хоча вірш «Різдво» звучить ідилічно, проте в рядках «Народився Бог на санях в лемківським містечку Дуклі...» є й нотка неспокою: «на санях» у давнину — і не таку вже й далеко. У «Коляді» напруження внутрішнього драматизму поступово зростає:

Тешуть теслі з срібла сани,
стелиться сніжиста путь.

На тих санях в синь незнану
Дитя Боже повезуть.

Ідуть сани, плаче Пані,
снігом стелється життя.

Також хотілося б звернути увагу на перший катрен у вірші «Коляда»:

Тешуть теслі з срібла сани,
стелиться сніжиста путь.

На тих санях в синь незнану
Дитя Боже повезуть.

М. Новикова по-своєму трактує вірші «Різдво» й «Коляда» в Антонича: «З усіх сільських занять найчастіше в його світі згадуються ремесла. Втім, і ремесла переважно обираються ті, які й донині ближче стоять до магії, до сотворіння речі яко сотворіння світу. Та й тут іде відбір: Антоничеві теслі споруджують храм охочіше, аніж стіл, а стіл — імовірніше, аніж вориння (загорожу). Принцип зрозумілий. Чим символічніший, сакральніший предмет, тим швидше візьмуться його виготовляти Антоничеві майстри-маги. Якщо вже тесати сани, то не прості, а срібні, щоб їхала ними Ясна Пані — Божа Мати...» (Новикова М. Міфосвіт Антонича // Сучасність. — 1992. — 1 9. — С. 86).

Мотив кресання належить до тієї системи мотивів, що є світотворчим (ткацтво, плетіння тощо — ці заняття мають архаїчну природу, їх пов'язано з космологічним ритуалом). Прочитавши перший рядок вірша «Коляда», хочеться поставити запитання: чому теслі тешуть сани зі срібла? Срібло неможливо витесати. Але саме як початок міфічного дійства можна пояснити цю візію. Світ, який буде витворено далі, неможливо пізнати раціонально, його можна лише пережити, в нього треба вірити, адже він апелює не до раціонального знання рецепієнта. Перед нами відкривається містерія про народження Христа.

Попри все, нове видання поезії Богдана Ігоря Антонича засвідчує, що вивчення творчості цього поета має бути важливим етапом у розумінні системи української літератури ХХ століття. Аналізуючи його поезію, можна дійти висновку, що в історії української літератури ХХ століття Антонич був поетом із архетипним зором. Його модерністська поезія має вкрай потужне міфологічне забезпечення на рівні образної організації. У свою чергу, «міфосвіт Антонича» — це простір, що реалізується не лише на рівні образів, а й на рівні звукового вираження, адже фоносемантика постає в Антонича важливим засобом передачі художньої інтенції тексту, а тому потребує особливої уваги в студіях про специфіку поетичного світовідчуження Антонича. Нова книжка дитвака Антонича — чарівна огранка цього скарбу, який нам іще належить усвідомити і розкрити.

Марина Павленко

Яворова повість

*Мав дяк в селі найкращу доню,
дівчину явір покохав.*

*Почула плід у своєму лоні
по ночі, п'яній від гріха.*

*Дізнавшись, дяк умер з неслави,
мов ніч, похмурний був і гнівний.
Кущем, як мати, кучерявим
росте син явора й дяківни.*

Богдан-Ігор Антонич.

“Яворова повість”

Коли синочок промені та дощ
наловчився ловити сам, як треба,
дяківна — чи на вроду, чи на борщ —
принадила мирянина до себе.

І повелось, як водиться в людей;
то біль, то радість — чим життя багате.
Сім'я, робота, діти — де там, де
ще й про якусь байстрятко пам'ятати?

Не покуйовдить мама зелен-чуба,
не зцілить гілку зламану. Росте.
А людські діти — взимку в теплих шубах,
а влітку — гарні іграшки в дітей.

Хоч батько й близько (у рослин батьки
не кидають дітей напризволяще),
та що ж, як він усе сумний такий
і погляд має все такий болячий!..

Усе кохану зором проводжа:
чи пелюшки розвішує, чи воду
несе від річки, чи малих курчат
годує, чи сапає на вгороді.

Зелене, жовте, біле... Так і вік,
як лист, опав, засипався снігами.
До іншої подався чоловік,
дітей по світу розмело вітрами.

Давно вже посивіла голова,
самотністю покрилась, наче мохом.
Лиш явір ніжно за вікном співа,
та журно кущ всміхається з-за льоху.

Корчмареві чари

*Корчмарю, сто даю червінців,
Лиш місяця мені продай!*

Б.-І. Антонич

Корчмар відповідає:
Хе-хе, та ти у бізнесі — не промах.
Ніхто мені таких грубеньких грошей
За нього не давав. Ти хто? Поет?
Я думаю, що поети — це сіроми,
Ви ж і в гешефтах тямите секрет?
Сюди, стара! Налий-но нам, хороша,
По склянці нерозбавленого рому.
Отож за ваше й наше процвітання!
А місяць... Що ж, у мене він при ділі —
освітлює шинок мій без утоми
Та так, що хто б уже й не мав бажання,
А зайде все одно. Котрі ж несмілі,
Боятся жінчиної сварки вдома
Й тому не п'ють, ті теж не в силі
Мене минути, бачачи вночі
У срібнім світлі вивіску знайому.
О, місяць — зух! Він вимотає жили
І з тих, хто вип'є і не платить. Чи
Як “водить чорт” під місяцем, відомо
Тобі? Всю ніч — ідеш, ідеш, ідеш,
А вранці — знов на тім же самім місці.
Вже не до шмиги скупердяю тому,
Останнє віддає. І все то — місяць!
Без нього у корчмарстві пропадеш.
Вина ковток, брови легенький помах —
І він тоді слухняний, наче пес.
Такий ото від діда спадок маю!
Як день, то у столді на соломі
Його тримаю. Це мій скарб увесь!
І я його на гроші проміняю?
Не жди! Та й на життєвих переломах
Що? б з ним чинив? Примусиш як служити?
Чи, може (не скажу, що саме ти,
Але й такі є!), наче в річку сома,
На волю випустиш? Щоб десь над житом
Чи над ставком лив світло без мети?
Ні, не продам я місяця нікому!

Сумно жити?

Читай Антонича!
Бувай трояндами,
курись черемхою
в саду Антонича!
Звисай з паркану
житгерадісним гарбузом.
Ах, паркан обламався?
То витепи мрію
з вишень Антонича!
Нічим пофарбувати?
Набери зеленої барви
зі строф Антонича!
Бо жити і справді сумно
без Антонича.

Вікторія ХАЛУПЧЕНКО

ПЕРЕДЧУТТЯ

Ранок був чомусь похмурим, дощ слізно стукав у шибку. Небо заповнили сірі чи радше чорні хмари, які ув'язнили сонце і не давали йому зігріти свою стомлену землю.

На вулиці пахло вогкістю і безліч самотніх озерець віддзеркалювали сірість неба. Легкі подихи вітру розчісували сонні дерева і трави... Так починався день, сповнений чорною безоднею.

Ната вирвалася із ночі від гучного будильника. Дивно, але вона чомусь завжди прокидалася за кілька хвилин до цих жажливих звуків. Коли розплющила очі, дивне відчуття торкнулося свідомості, але пояснювати його не було часу. Просто не звернула уваги — так було завжди, коли небо оплакувало землю.

Хоч і прокинулася, але відчуття не відступало. Це не давало спокою, поглинало її всю, її ество. Сама сиділа на уроці, а думки ширяли десь під тими чорними хмарами. Дуже ж хотілося дізнатися, чому це відчуття не зникало, а посилювалося, піднімалося десь від сирієї землі, діставало серця, полонило мозок і розсіювалося через кінцівки. Висновок напрашувався сам собою: «Сьогодні щось трапиться, але це навряд чи буде щось гарне...».

- Наталю, то ви дасте відповідь на моє запитання?! — зупинила потік думок вчителька.

- Що? Вибачте, я трохи замріялась, — знітилась Ната. Вона цілий день не могла буденно мислити.

Коли дівчина підійшла до хвіртки свого двору, то помітила якись зміни: може це відсутність мокрої білизни на шворках, по дворі не бігала мама, як завжди не встигаючи нічого зробити. Зайшла у двір і раптом зрозуміла: «Щось сталося з мамою?». Забігши до кімнати, побачила її дуже мученою. Мама спробувала привітатися, але біль завадив їй це зробити.

- Що сталося, матусю? Ти захворіла? Тобі погано?

- Ні, моя любя. Все добре, я просто відпочиваю, йди робити уроки, — відповіла мама, поцілувавши доньку. В її голосі була невпевненість, а, може, й страх. Хоча Ната цього не помітила, але зрозуміла, скоріше відчула — тут щось не так.

Їхньою сусідкою була баба Шура. Коли Катя, мама Нати, готувала щось смачненьке або просто смажила котлети, то баба Шура забігала на кухню зі словами: «Катрусю донечко, дай дві котлетки, бо гості завітали, а пригостити нічим», — і тримала в руках величезну тацю. Сама по собі сусідка була веселою бабцею і хоча їй було шістьдесят років, а руки були чорні від роботи, та, попри все, їй вистачило сміливості надіслати до газети об'яву, що мала приблизно такий зміст: «Міняю одного чоловіка віком шістьдесяти п'яти років на двох, яким по тридцять, з будинком на Канарах, і в яких немає друзів на нарах. Трохи про себе: молода, симпатична, струнка, комунікабельна і трудолюбива. До листів додавати фото — проведитиму кастинг». Але найсмішніше в цьому те, що у відповідь на цю об'яву надійшло багато листів, але старенька не відповідала на них. Вся вулиця сміялася над вигадкою веселої бабці. Саме така бабуся жила поряд і була сусідкою Нати.

Баба Шура часто до них навідувалася. Оскільки сьогодні не бачила Каті, то сама поспішила до сусідів. Дізнавшись від Нати, що мама лежить в ліжку і не піднімається, зайшла до кімнати. Вони довго розмовляли і так тихо, що це налякало Нату.

- Баб Шуро, як мама? — запитала дівчинка, коли та вийшла.

- Все добре, ясочко, — відповіла вона з жалем, — все добре, моя любя, все буде добре.

Ната хотіла вірити її словам, але тремтіння голосу і мокрі кутики очей говорили про інше.

Катя не виходила з кімнати упродовж всього дня. Ввечері їй стало гірше, вона почала кашляти і стала задихатися. Протягом ночі Ната не відходила від мами — серце дівчинки розривалося від болю, коли вона спостерігала муки матері.

Вранці викликали місцевого лікаря. Знову прибігла баба Шура і лікар попросив Нату залишити кімнату. Коли лікар пішов, то сусідка сказала, що мамі потрібен дбайливий догляд і нервуватися їй не можна, а потім швиденько побігла додому займатися господарством.

Дівчинка побігла і зачинилася в кімнаті, довго плакала, їй навіть почало ввижатися, наче її мама, мила і рідна мама, лежить у труні... Та тут вона почула приглушений голос матері, що лунав із сусідньої кімнати:

- Поклич бабу Шуру. Я хочу з вами поговорити.

Дівчинка побігла до сусідки. Коли вони зайшли до кімнати то побачили, як мама задихалася, обличчя її зблідло, вона корчилася від болю і спазмів. Коли приступ минувся, мама ледве дихала, але все ж, силуючи себе, почала розмову:

- Наталю, донечко, сядь біля мене і послухай уважно те, що я тобі зараз скажу. Я не думала, що цей час настане так швидко, але тим паче я маю тобі це сказати. Бо цей момент невпинно наближається і..., — вона закашлялася, — не сьогодні-завтра ти тебе залишу. А Вас, баб Шуро, я попрошу наглянути за Натою. Я впевнена, що ви заміните їй рідну матір...

Її тіло спробувало зробити ще кілька подихів, але очі заплющилися і душа полишила тіло.

- Мамо! Матусечко! — скрикнула Ната, — не залишай мене!!!

Матусю, не залишай мене...

Сердешна сусідка намагалася усіма силами заспокоїти дівчинку, але плакала разом з нею. Раптом Ната встала і подивилася у вікно — там знову йшов дощ, і вона ще сильніше заплакала. В ці хвилини вона зненавиділа цілий світ, особливо те передчуття, яке стало передвісником смерті матері. Сльози почали стискати горло, захотілося кричати від болю, від самотності, заплющити очі і бігти далеко-далеко.

Сусідка забрала її до себе, але тепер дівчинка ненавиділа дошові ранки. Коли баба Шура почувала себе погано, то вона з любов'ю доглядала за старенькою, бо та була останньою близькою людиною для Нати. Ще було оте «передчуття», яке асоціювалося з дощем, самотністю, пусткою і розлукою, але трапилася подія, яка перевернула уявлення про дощ.

Якось вона, повертаючись додому, переходила дорогу і загубила ключі, а молодий хлопець підняв до неї карі очі і, посміхнувшись, повернув ключі — ключі до нового життя. На вулиці як і перше йшов дощ, але він більше не провіщав безмежний кінець — це був початок, початок нового і щасливого життя, де вона не сама. Їх погляди зустрілися і вітерець, обійнявши за плечі, дмухнув: «благословляю»...

Оля МАТІЗИН

Я бачила це уві сні...

Я бачила це уві сні,
Як душі палали в вогні —
Це була випадкова біда,
І земля залишилась одна...

Люди ж, сповнені горем,
Попіл розвіяли морем,
Забувшись, мов тіні пливуть
В незвідану досі їм путь.

Я бачила це уві сні,
І серце забилось в п'їтьмі.
Розглуцивши очі — збагнула,
Як тінь повз мене майнула.

Невже це насправді було:
Те полум'я, люди... і зло,
Що землю спаливши до тла,
Заповнило наші серця.

Чому в коханні зізнаєшся ти мені,
Коли на тебе інша вже чекає?
Я з розуму звезду, палатимеш в вогні,
Нестримне серце все ж свого жадає.

Ти й досі віриш в казку ту,
Що темна нічка тихо наспівала...
Та годі вже — не втримаєш красу,
Яка давненько іншому дісталась!
Своє життя зненавидиш ураз,
Як любі ті слова згадаєш.
Кажу я зараз, для усіх, для вас:
Не зірнька твоя, хоч палко ти кохаєш.

Що трапилось зі мною я не знаю,
Чомусь душа палає у вогні,
Невже я справді так тебе кохаю,
Що все життя моє, неначе, у п'їтьмі?

Здається, що не знайду я спокою,
Що втратила усе своє буття...
Ніколи разом я не буду вже з тобою,
І сльози капають на все моє життя.

Задумаюсь... Можливо все це гра?
Але чому ж так болісні ці ролі?
Невже кохання — це кривава дивина,
Що серце рве, глузуючи з дурної долі?..

Казка

Життя подарувало кілька днів:
Солодких та щасливих — ти зі мною!
Душа раптово запалала у вогні
Бажання бути поруч лиш з тобою.

З-поміж людей до тебе поринаю,
І прагну опинитися вві сні,
Де поцілунок твій вустами відчуваю...
Й очі бачу я твої ясні.

У вихрі почуттів кружляла я з тобою,
І мріяла про нескінченну мить,
Осяяну надією й любов'ю...
Про казку, від якої серце так щемить...

Шанс

Єдиний шанс отримала від долі:
«Щасливою будь», сказала та мені,
Але негідниця змовчала мимоволі,
Що щастя те триватиме лиш кілька днів.

Забувши про усе — я віддалась пориву!
Відкрила серце й затьмарилось буття...
Відчула раптом, що боротись не під силу,
Мені з всепоглинаючим на світі почуттям.

Але щасливі дні змайнули мов та мить,
І розійшлись по різних ми дорогах.
Чому ж сердечко моє так болить,
І зранена душа уся в тривогах?..

Хвилини щастя

Тебе кохаю понад все на світі!
З тобою прагну весь свій вік прожити!
І в пам'яті своїй відшукую ті миті,
Коли від пристрасті душа горить...

Палкі обійми, очі в очі,
Рука в руці і тіло все тремтить,
Коли у пам'яті спливають ночі,
Проведені з тобою... все — ловить...

Ловить хвилини щастя, люди,
Вони все ж варті вашого життя!
Їх в серці вашому лиш кілька буде,
Але це й зветься почуттям... кохання...

Втомилася... від слів та обіцянок...
Втомилася... від нездійснених мрій...
І від постійних закликів — постій...

Чекай... ти розгубилася...
Розбилася... втомилася...
Від остогидлих дій...

Послухай... ось казочка нова..
Твоя облудна... гріховна...
Й звичайно ж безмовна...

Брехливе створіння... без тління...
Іскріння надії... душі...
Без серця горіння...

Ображена... зневажена... самотня...
Без слів... душа твоя — безодня...
І ти втомилася... Навіщо це життя?..

Студентка 36 групи
Лисюк Ольга

Повість І. С. Нечуй-Левицького «Кайдашева сім'я» — один з найкращих творів письменника, в якому реалістично змальовано життя села з усіма його суперечностями.

У центрі зображення твору — національна руйнація України в умовах сільського життя.

Найвищий вияв цього нищення — духовний занепад народу, втрата ним одвічного прагнення до волі

й незалежності, почуття національної гідності.

Письменнику дорога історія рідного краю, народу, його самотність. Саме цими настроями пояснюється письменницька любов до зображення традицій, звичаїв українців, котрими так багатий наш народ. Це сватання, розглядини, обряд весілля, традиція національних страв, релігійні обряди.

Живописно представляє І. Нечуй-Левицький традицію національного вбрання, особливо дівочого. «Мотря вбралася в зелену спідницю, в червону запаску, підперезалась довгим червоним поясом і попустила кінці трохи не до самого долу, одяглася в зелений з червоними квіточками горсет, взулась в червоні чоботи, наділа добре намисто». І. Нечуй-Левицький описує деталі одягу з точністю, милується вбранням, яскравими прикрасами.

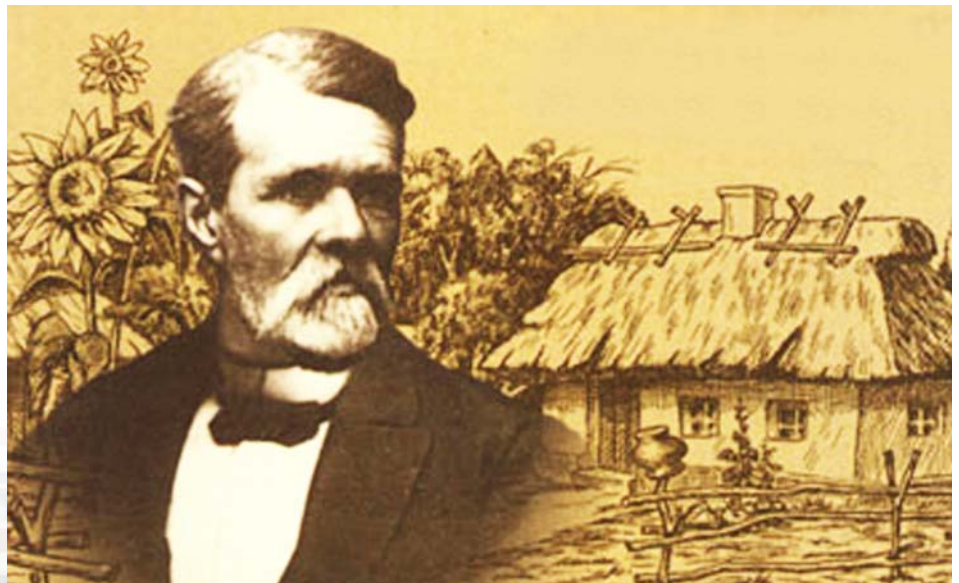
Розповідь про життя героїв допомагає відтворити в уяві селянську садибу: хату, стайню, хлів, повітку, город, садок, леваду. Автор добре знає життя селян, тому майстерно відображає деталі оселі. Ми переносимося туди, де живуть персонажі твору, відчуваємо дух селянської хати. «В самому кутку яру блищав маленький Довбишів ставочок. Над ставком стояла хата, вся в черешнях. Густі високі вишні зовсім закривали од вулиці вікна й стіни, наче густий ліс. Довбишева хата була нова, велика, добре вишита, з чималими вікнами. Коло вікон висіли віконниці, помальовані ясно-синьою фарбою». Добре знаючи народний гумор, Нечуй-Левицький оригінально використовує його в описах

побутових сцен: «В хаті стало тихо, тільки борщ бризкав вряди-годи здоровими бульками, неначе старий дід гарчав, а густа каша ніби стогнала в горшчку, підіймаючи затужавілий вершок угору...»

Найкращі якості українки найповніше розкрито в образі Мелашки. Вона красива зовнішньо, багата душею, вмє шанувати старших за себе. Її портрет — це портрет типової української дівчини: «Невеличка на зріст, але рівна, як струна, гнучка, як тополя, гарна, як червона калина, довгобрана, повновида, з тонким носиком. Щоки червоніли, як червонобокі яблука, губи були повні та червоні, як калина». Мелашці притаманні такі позитивні риси характеру як працьовитість, релігійність, любов до землі, рідної оселі, доброта та щирість. Народна мова у повісті традиційно мелодійна, близька до пісенної. А народна пісня — це також споконвічна українська традиція, без якої не обходився і нині не обходиться жоден обряд, жоден звичай. Співають на весіллі, на вечорницях, а йдучи в сусіднє село до Мелашки, Лаврін грає на сопілці.

Отже, сама назва повісті — не лише прізвище сім'ї, про яку ведеться розповідь, сім'я Кайдашів — це символ усієї тодішньої України, зневаженої, збещеної. Не зайвим буде згадати також, що не раз в історії нашої Батьківщини траплялися випадки, коли не могли наші співвітчизники дійти до згоди задля загального добра і нагадували оту ж Кайдашеву сім'ю. Скільки лиха це завдавало Україні.

Тільки мир і злагода, взаємодопомога, подолання особистого егоїзму принесуть щастя і впевненість у майбутньому.

Редакційно-видавничий центр «Софія» пропонує видавничо-поліграфічні послуги високого рівня:

- виготовлення макетів обкладинок та палчтурок;
- палчтурні роботи книг, наукових робіт, канцелярських документів;
- підготовка до друку й видання книжкової продукції;
- виготовлення ескізів та друк візитних карток, запрошень, вітальних листівок, буклетів тощо;
- за бажанням автора РВЦ на професійному рівні редагує всі види текстів: наукові, науково-популярні, публіцистичні, художні.

Отож, запрошуємо до співпраці. Гарантуємо доброзичливе ставлення та добротність виконуваних робіт. Чекаємо вас за адресою: м Умань, вул. Садова, 28.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: вул. Садова, 28, м. Умань, 20300, кімната 327.

Свідоцтво про реєстрацію — ЧС — 479 від 16. 06. 2005 року ■ ■ ■ Редактор ПОЛІЩУК Петро Миколайович
Віддруковано з оригінал-макета ШІ Жовтий О. О. 20300, м. Умань вул. Садова, 28 Тел. 8 067 77 30 197 • 8 097 9 467 467